

**ZAPYTAJ DORADCĘ:
25 praktycznych porad**

Rodzice i opiekunowie

**INTE
GRA
CJA**

Spis treści:

I. Sprawowanie opieki	3
1. Kto orzeka o konieczności sprawowania opieki	3
2. Jak zostać opiekunem prawnym lub faktycznym	4
3. Opiekunka z MOPS	5
4. Mieszkanie chronione dla matki z niepełnosprawnym dzieckiem	6
5. Osobny pokój dla dziecka	7
II. Świadczenia wypłacane opiekunom	9
6. Świadczenie pielęgnacyjne na dziecko niepełnosprawne	9
7. Świadczenie na opiekę nad dorosłym członkiem rodziny	13
8. Świadczenie pielęgnacyjne a pobyt dziecka w internacie	14
9. Świadczenie pielęgnacyjne a urlop zdrowotny	15
10. Renta socjalna dla niepełnosprawnego dziecka	16
11. Specjalny zasiłek opiekuńczy a emerytura	17
12. Dofinansowanie turnusu rehabilitacyjnego lub sanatorium dziecka	18
13. Dofinansowanie prywatnej rehabilitacji	22
14. Specjalny zasiłek opiekuńczy na rodzica	23
15. Świadczenie pielęgnacyjne a 500+	25
16. Z jakiego tytułu można ubiegać się o 4000 zł	26
III. Edukacja	27
17. Jaką szkołę wybrać	27
18. Kształcenie w szkole ogólnodostępnej	29
19. Zajęcia rewalidacyjne	33
20. Odwołanie od decyzji dyrekcji szkoły	34
21. Wydłużenie etapu edukacji	35
22. Zakres obowiązków nauczyciela wspomagającego	37
23. Uczestnictwo rodzica w zajęciach przedszkolnych	38
24. Nauczanie indywidualne	39
25. Komputer dla ucznia z niepełnosprawnością	42

I. Sprawowanie opieki

1. Kto orzeka o konieczności sprawowania opieki

Czy córce po diagnozie „zespół Aspergera” należy się pkt. 7 w orzeczeniu i jakie są ku temu podstawy prawne?

Konieczność sprawowania opieki oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub pomocy w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem.

O konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie zmniejszoną możliwością samodzielnej egzystencji decyduje zespół orzekający, który każdy wniosek o wydanie orzeczenia rozstrzyga indywidualnie.

Informacje o zespołach orzekających zawiera e-broszura „Zapytaj doradcę: 25 praktycznych porad Orzekanie o niepełnosprawności”.

Podstawę prawną stanowi tu Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1110).

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

2. Jak zostać opiekunem prawnym lub faktycznym

Jestem siostrą niepełnosprawnego brata, któremu zostały amputowane obie kończyny dolne oraz kończyna lewej ręki. Co muszę zrobić, aby zostać prawnym opiekunem mojego brata?

Opiekun prawny to osoba, która jest ustanawiana w przypadku ubezwłasnowolnienia całkowitego danej osoby. W tym wypadku pierwszym krokiem byłoby złożenie wniosku do sądu okręgowego o ubezwłasnowolnienie, o ile dana osoba rzeczywiście nie jest w stanie pokierować swoim postępowaniem, co jest przesłanką ubezwłasnowolnienia. Sam fakt ciężkich urazów ciała trudno uznać za wystarczający.

Natomiast żeby zostać opiekunem faktycznym, czyli sprawować bezpośrednią pieczę nad pełnoletnią osobą z niepełnosprawnością, wystarczy opiekowanie się nią. Podjęcie opieki nie jest jednak równoznaczne z nabyciem prawa do zasiłku lub innych świadczeń. Przyznanie ich zależy bowiem m.in. od sytuacji rodzinnej osoby z niepełnosprawnością, dochodu rodziny, tego w jakim wieku niepełnosprawny uległ wypadkowi.

Warto udać się do wydziału świadczeń rodzinnych w gminie, aby zapoznać się szczegółowo z możliwością uzyskania świadczenia z tytułu opieki nad pełnoletnią osobą z niepełnosprawnością.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

3. Opiekunka z MOPS

Mój tata jest po amputacji nogi. Ma znaczny stopień niepełnosprawności. Do niedawna przychodziła kilka razy w tygodniu pani do pomocy (z MOPS). Teraz okazuje się, że prawdopodobnie to była dobra wola urzędniczek i nikt już się nie pojawia. Czy jest jakiś paragraf/przepis i podstawa prawna do ubiegania się o taką pomoc?

Kwestię zakresu wsparcia z MOPS reguluje Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2016.930 z późn. zm.). Ustawa przyznaje spory zakres kompetencji ośrodkom pomocy społecznej w ocenie potrzeb osób ubiegających się o wsparcie, zwłaszcza w zakresie pomocy socjalnej. Dlatego każdorazowo najlepiej osobiście kontaktować się z odpowiednimi instytucjami wspierającymi osoby niepełnosprawne w związku z ich trudną sytuacją finansową czy koniecznością opieki nad nimi, aby uzyskać dokładne informacje w przedmiocie wsparcia. Będzie to przede wszystkim właściwy miejscowo ośrodek pomocy społecznej. Po dokładnym przedstawieniu stanu faktycznego odpowiedni organ będzie mógł stwierdzić, czy jest możliwość do skorzystania z odpowiedniej formy wsparcia, np. zasiłków czy świadczeń niepieniężnych, w tym np. usług opiekuńczych.

Warto pisemnie przedstawić sytuację i poprosić o zajęcie stanowiska w kwestii rozwiązania problemu osoby potrzebującej.

dr Michał Urban, radca prawny

4. Mieszkanie chronione dla matki z niepełnosprawnym dzieckiem

Mam niepełnosprawną córkę, która ma 4 latka. Spełniam wszystkie warunki, aby otrzymać mieszkanie chronione. Jakie formalności muszę załatwić?

Przede wszystkim należy znaleźć organizację pozarządową realizującą projekt związany z mieszkaniami chronionymi, a także udać się do właściwego według miejsca zamieszkania ośrodka pomocy społecznej. Zgodnie bowiem z art. 53 ust. 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej pobyt w mieszkaniu chronionym może być przyznany osobie, która:

- ze względu na trudną sytuację życiową,
- wiek,
- niepełnosprawność lub chorobę,

potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Dotyczy to w szczególności osób z zaburzeniami psychicznymi, opuszczających pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, np. młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemców spełniających określone w ustawie warunki.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

5. Osobny pokój dla dziecka

Jak mogę się starać o osobny pokój dla dziecka, jeśli nie mam w orzeczeniu wpisane, że wymaga ono osobnego pomieszczenia?

Przede wszystkim należy wystąpić z wnioskiem o ponowne wydanie orzeczenia uwzględniającego zmianę stanu zdrowia dziecka z niepełnosprawnością, które uzasadnia potrzebę zamieszkiwania w oddzielnym pokoju. Składany wniosek powinien wtedy zawierać odpowiednie uzasadnienie (podstawa prawna: § 15 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności).

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 6 ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, organami właściwymi w sprawie orzekania o niepełnosprawności są powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Przepisy ww. ustawy oraz aktów wykonawczych do niej wydanych regulują, jakie dodatkowe wskazania, oprócz ustalenia niepełnosprawności oraz jej stopnia, powinny zawierać orzeczenia. Między innymi w orzeczeniu takim wskazuje się na konieczność korzystania przez osobę zainteresowaną z prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju. Natomiast zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności przy ocenie, czy taka konieczność zachodzi, bierze się pod uwagę rodzaj niepełnosprawności, w szczególności, czy osoba porusza się na wózku inwalidzkim, jest leżąca, ma znaczne ograniczenia w przyjmowaniu pokarmów i innych czynnościach fizjologicznych.

Konstrukcja tego zapisu ma jednak charakter ogólny i otwarty, zawiera pewne wskazówki, ale z uwagi na zapis „w szczególności” pozwala organowi na indywidualną ocenę przesłanek i odniesienie się do konkretnego stanu faktycznego. Organ orzekający w tym przedmiocie powinien zatem brać pod uwagę nie tylko wymienione w tym przepisie kryteria, ale także wszystkie okoliczności ustalone w sprawie, dotyczące aktualnego stanu zdrowia osoby zainteresowanej oraz zakres i rodzaj ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu spowodowanych naruszoną sprawnością organizmu. Organ powinien także uzasadnić swoje stanowisko.

dr Michał Urban, radca prawny

II. Świadczenia wypłacane opiekunom

6. Świadczenie pielęgnacyjne na dziecko niepełnosprawne

Mój syn ma orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. Jego choroba powstała przed 18. rokiem życia. Pobiera rentę socjalną. Ja nie pracowałam i nie mam prawa do emerytury, jestem na utrzymaniu męża. Czy mam prawo ubiegać się o zasiłek pielęgnacyjny na syna lub inny zasiłek?

Opiekunowie osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy. O tym, które z tych świadczeń zostanie przyznane, decyduje moment powstania niepełnosprawności. Gdy do uszczerbku na zdrowiu doszło przed ukończeniem przez krewnego 18 lat lub 25 lat (o ile do tego momentu się uczył), przysługuje świadczenie pielęgnacyjne.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- matce albo ojcu,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,
- osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną,
- innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Aby je otrzymywać, rodzic lub opiekun nie może osiągać dochodów z pracy zarobkowej (być zatrudniony ani na etacie, ani na umowie cywilno-prawnej) przez cały czas sprawowania opieki.

Z kolei osoba objęta taką opieką musi legitymować się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Informacje o tym, kto wydaje takie orzeczenie i na jakich zasadach, zawiera e-broszura „Zapytaj doradcę: 25 praktycznych porad Orzekanie o niepełnosprawności”.

Warto wiedzieć, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do:
  - emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego,
  - renty socjalnej,
  - zasiłku stałego,
  - nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego,
  - zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
  - specjalnego zasiłku opiekuńczego,
  - świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna;
- osoba wymagająca opieki:
  - pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, rodzinnym domu dziecka,
- została umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę (np. związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji), w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

a także, gdy:

- na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;

- członek rodziny osoby sprawującej opiekę ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna;
- na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna;
- na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

7. Świadczenie na opiekę nad dorosłym członkiem rodziny

Jestem opiekunem osoby dorosłej, która ma od urodzenia dziecięce porażenie mózgowe, jest osobą niechodzącą. Jej rodzice nie żyją, a mój mąż jest jej bratem. Rodzeństwo nie chciało podjąć się opieki nad nią, więc ja zostałam opiekunem. Zajmuję się nią od 20 lat, ale świadczenie pielęgnacyjne przyznano mojemu mężowi. A co ze mną? Dlaczego to nie mi się ono należy?

To, komu przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, reguluje art. 17 Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. W świetle tych wytycznych ustawodawca nie przewidział, aby osoba niespokrewniona - mogła otrzymywać świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki nad np. siostrą męża. Wynika to z faktu, że na osobie niespokrewnionej nie ciąży obowiązek alimentacyjny.

Więcej informacji o zasadach przyznawania świadczenia zawiera odpowiedź na wcześniejsze pytanie: Świadczenie pielęgnacyjne na dziecko niepełnosprawne.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

8. Świadczenie pielęgnacyjne a pobyt dziecka w internacie

Syn chodzi do szkoły specjalnej i przebywa w internacie z całodobową opieką. Zawożę go w poniedziałek, a odbieram w piątek. Czy należy się mi świadczenie pielęgnacyjne?

W przypadku, gdy dziecko nie przebywa w ośrodku zapewniającym całodobową opiekę więcej niż 5 dni w tygodniu, jak najbardziej świadczenie pielęgnacyjne powinno być wypłacane. Oczywiście pod warunkiem, że spełnione są wszystkie inne przesłanki.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 Ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje m.in. wtedy, gdy osoba niepełnosprawna wymagająca opieki została umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki **przez więcej niż 5 dni w tygodniu.**

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

9. Świadczenie pielęgnacyjne a urlop zdrowotny

Czy osoba, która pobiera świadczenie pielęgnacyjne na studiującą 20-letnią córkę, która ma znaczny stopień niepełnosprawności od 1999 roku, będzie mogła nadal z niego korzystać, jeśli jej córka zdecyduje się na urlop zdrowotny?

Z art. 17 Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych nie wynika wprost, aby świadczenie pielęgnacyjne było uzależnione od studiowania lub nie przez osobę, nad którą sprawowana jest opieka. Zatem świadczenie powinno być wypłacane, jeśli zawarte w ww. ustawie przesłanki są nadal spełnione.

Od czego zależy przyznanie i wypłata świadczenia pielęgnacyjnego informuje odpowiedź na wcześniejsze pytanie: **Świadczenie pielęgnacyjne na dziecko niepełnosprawne.**

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

10. Renta socjalna dla niepełnosprawnego dziecka

Córka niedługo kończy 18 lat, w wyniku wypadku utraciła obie kończyny dolne na wysokości podudzia, aktualnie jest wstępnie oprotezowana i uczy się w LO zaocznie. Córka posiada orzeczenia z PCPR stwierdzające znaczną niepełnosprawność. Pracownik ZUS wydał mi wniosek o ustalenie renty socjalnej. Czy córka uzyska taką rentę, składając wniosek?

Osoby niepełnosprawne od dzieciństwa mogą po osiągnięciu pełnoletniości złożyć do ZUS-u wniosek o rentę socjalną. Obecnie kwota renty socjalnej wynosi 840 zł. Renta socjalna przysługuje pełnoletniej osobie, która jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18. roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia,
- w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Za osobę pełnoletnią uważa się osobę, która ukończyła 18 lat. Dopiero po osiągnięciu tego wieku osoba niepełnosprawna w stopniu uniemożliwiającym podjęcie pracy zarobkowej może złożyć wniosek do ZUS-u o ww. świadczenie.

W myśl przepisów, za całkowicie niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

Ewa Szymczuk, doradca socjalny w Centrum Integracja w Warszawie

11. Specjalny zasiłek opiekuńczy a emerytura

Jestem niepełnosprawnym I stopnia, a moją opiekunką jest żona, która otrzymuje specjalny dodatek w kwocie 520 zł/mies. Czy jak przejdzie na emeryturę, ten dodatek opiekuńczy zostanie jej odebrany?

Zgodnie z art. 16a ust. 8 pkt 1 lit. a) Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2016, poz. 1518 z późn. zm.) specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury. W związku z powyższym, gdy zostanie ustalone prawo do emerytury, żonie nie będzie już niestety przysługiwał specjalny zasiłek opiekuńczy.

Warto wiedzieć, że zgodnie z art. 16a ww. Ustawy opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych mogą starać się o specjalny zasiłek opiekuńczy. Jednak przysługuje on tylko osobom, na których, zgodnie z przepisami ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ciąży obowiązek alimentacyjny, czyli m.in. pokrewieństwo 1. i 2. stopnia (np. dzieci – rodzice, rodzeństwo), a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą niepełnosprawną.

dr Michał Urban, radca prawny

12. Dofinansowanie turnusu rehabilitacyjnego lub sanatorium dziecka

Jestem mamą 4-letniej córeczki, która od niedawna posiada orzeczenie o niepełnosprawności na rok. Córeczka urodziła się z 1 pkt. w skali Apgar, była reanimowana, nie oddychała... Rehabilitowana była „raz na jakiś czas”, obecnie nie ma miejsca w programie PFRON, więc mamy zajęcia z integracji sensorycznej raz na 2-3 miesiące. Często choruje (co niestety zawsze kończy się przebywaniem w domu i antybiotykoterapią). Ostatnio wykryto u niej skrzywienie boczne kręgosłupa, ma krótszą prawą nóżkę, źle ustawioną miednicę, obojczyki. Zastanawiam się nad możliwością skorzystania z turnusu rehabilitacyjnego lub sanatorium, tak by jakoś trochę podleczyć to moje ukochane dziecko. Proszę o informacje, jak i gdzie mogę udać się po pomoc?

Turnus oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, czego celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Czas trwania turnusów wynosi co najmniej 14 dni. Turnusy organizuje się wyłącznie na terenie kraju, w grupach zorganizowanych liczących nie mniej niż 20 uczestników, w formie stacjonarnej i niestacjonarnej.

Warunkiem uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym jest posiadanie ważnego orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne są kierowane do uczestnictwa w turnusie na wniosek lekarza, pod którego opieką znajduje się ta osoba.

Osoba niepełnosprawna może ubiegać się o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uczestnictwa w turnusie, jeżeli przeciętny miesięczny dochód podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza kwoty:

- 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym;
- 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.

W przypadku przekroczenia ww. kwot dochodu kwotę dofinansowania pomniejsza się o kwotę, o którą dochód ten został przekroczony. Jednakże w przypadku uzasadnionym trudną sytuacją materialną lub losową osoby niepełnosprawnej dofinansowanie ze środków Funduszu uczestnictwa w turnusie tej osoby lub dofinansowanie uczestnictwa jej opiekuna może zostać przyznane bez pomniejszania kwoty dofinansowania, pomimo przekroczenia kwot dochodu.

Kwota dofinansowania do uczestnictwa w turnusie przyznana osobie niepełnosprawnej jest przekazywana na rachunek bankowy organizatora turnusu.

Osoba niepełnosprawna może ubiegać się o dofinansowanie pod warunkiem, że:

- została skierowana na turnus rehabilitacyjny na wniosek lekarza, pod którego opieką się znajduje;
- w roku, w którym ubiega się o dofinansowanie, nie uzyskała na ten cel dofinansowania ze środków Funduszu;

- weźmie udział w turnusie, który odbędzie się w ośrodku wpisanym do rejestru ośrodków, prowadzonego przez wojewodę, albo poza takim ośrodkiem, w przypadku gdy turnus jest organizowany w formie niestacjonarnej;
- wybierze organizatora turnusu, który posiada wpis do rejestru organizatorów turnusów;
- będzie uczestniczyła w zajęciach przewidzianych w programie turnusu, który wybrała;
- nie będzie pełniła funkcji członka kadry na turnusie ani nie będzie opiekunem innego uczestnika tego turnusu;
- złoży oświadczenie o wysokości dochodu wraz z informacją o liczbie osób we wspólnym gospodarstwie domowym;
- w przypadku turnusu, którego program przewiduje także zabiegi fizjoterapeutyczne, przedstawi podczas pierwszego badania lekarskiego na turnusie zaświadczenie lekarskie o aktualnym stanie zdrowia, w szczególności o chorobie zasadniczej, uczuleniach i przyjmowanych lekach.

Dofinansowanie może objąć także pobyt opiekuna lub rodzica, pod warunkiem, że towarzyszy on osobie niepełnosprawnej o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo równoważnym lub osobie niepełnosprawnej w wieku do 16 lat i równocześnie spełnia jeden z poniższych warunków:

- wniosek lekarza zawiera wyraźne wskazanie wraz z uzasadnieniem konieczności pobytu opiekuna;

natomiast opiekun:

- nie będzie pełnił funkcji członka kadry na tym turnusie,
- nie jest osobą niepełnosprawną wymagającą opieki innej osoby,
- ukończył 18 lat lub ukończył 16 lat i jest wspólnie zamieszkującym członkiem rodziny osoby niepełnosprawnej.

Dofinansowanie uczestnictwa osoby niepełnosprawnej w turnusie rehabilitacyjnym może być wykorzystane jedynie przez osobę, której zostało przyznane.

Osoba niepełnosprawna ubiegająca się o dofinansowanie składa osobiście lub za pośrednictwem opiekuna albo organizatora turnusów rehabilitacyjnych wnioski o dofinansowanie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie właściwym dla miejsca zamieszkania. Tam też można uzyskać wzór wniosku oraz wszelkie przydatne informacje dotyczące turnusów rehabilitacyjnych.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

13. Dofinansowanie prywatnej rehabilitacji

Moja mama jest rok po bardzo rozległym udarze mózgu, ma orzeczenie o niepełnosprawności. Mimo informacji od lekarzy, że będzie warzywem, udało się mamę doprowadzić do takiego stanu, że sama siedzi i je, ale jest to nasza ciężka praca i góra pieniędzy wydawana na prywatne rehabilitacje domowe i logopedę. Niestety, rehabilitacje domowe z NFZ wyczerpały się bardzo szybko. Na kolejne jest szansa dopiero w marcu 2018 r. Czy jest jakakolwiek możliwość uzyskania dofinansowania do takich rehabilitacji?

W takiej sytuacji warto zwrócić się o pomoc, np. w postaci zasiłku celowego, do miejscowego ośrodka pomocy społecznej, ponadto poszukać fundacji bądź stowarzyszenia, które pomagają w sfinansowaniu niezbędnych wydatków.

Niezależnie od powyższego, można też zwrócić się do Rzecznika Praw Pacjenta, który szczegółowo wyjaśni kwestie ewentualnej dodatkowej refundacji rehabilitacji w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ogólnopolska bezpłatna infolinia Rzecznika Praw Pacjenta: 800 190 590 (z tel. stacjonarnych i komórkowych) – czynna pn.-pt. w godz. 9:00-21:00.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

14. Specjalny zasiłek opiekuńczy na rodzica

Moja mama ma 74 lata, jest emerytką, która ma wydane w 1999 roku orzeczenie lekarza ZUS o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji. Orzeczenie jest wydane bezterminowo. Ojciec mój (mąż mamy) żyje i ma 76 lat, jest emerytem i leczy się na cukrzycę. Czy mogę starać się o specjalny zasiłek opiekuńczy w OPS?

Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dzieci też mogą być zobowiązane do alimentacji swoich rodziców, co uprawnia je do wystąpienia o przyznanie zasiłku opiekuńczego. We wniosku należy zawrzeć informację o trudnej sytuacji finansowej rodziców oraz niezdolności sprawowania opieki przez męża/żonę osoby z niepełnosprawnością. Do wniosku należy załączyć aktualne orzeczenie o niepełnosprawności.

Zgodnie z art. 3 pkt 21 Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ilekroć w ustawie jest mowa o znacznym stopniu niepełnosprawności – oznacza to:

- niepełnosprawność w stopniu znacznym w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczoną na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- stałą albo długotrwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji albo trwałą lub okresową całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej

egzystencji orzeczoną na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w celu uzyskania świadczeń określonych w tych przepisach,

- posiadanie orzeczenia o zaliczeniu do I grupy inwalidów,
- niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeczoną na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wynosi obecnie 520 zł na miesiąc. Zależny jest od dochodu. Przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764 zł netto miesięcznie.

Więcej informacji nt. specjalnego zasiłku opiekuńczego znajduje na naszym portalu: <http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/169140>

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

15. Świadczenie pielęgnacyjne a 500+

W związku z niepełnosprawnością naszego dziecka rozważamy, aby któreś z nas, rodziców, przeszło na świadczenie pielęgnacyjne. Czy gdy zrezygnuję z pracy, to w związku z utratą dochodu dostanę 500+ na pierwsze dziecko?

Przed podjęciem decyzji odnośnie rezygnacji z zatrudnienia, by przejść na świadczenie pielęgnacyjne, warto udać się do wydziału gminy, w którym wypłacane jest świadczenie 500+, aby dokładnie zapoznać się z warunkami przyznania świadczeń: pielęgnacyjnego, 500+ i innych wypłacanych w ramach świadczeń rodzinnych.

Dopiero taka kalkulacja, uwzględniająca indywidualną sytuację rodzinną, pozwoli ocenić, na jakie faktyczne wsparcie można liczyć.

Grzegorz Jaroszczyk, prawnik

16. Z jakiego tytułu można ubiegać się o 4000 zł

Nasze dziecko urodziło się z wadą serca. Czy możemy starać się o 4000 zł jednorazowej zapomogi?

Jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł przysługuje z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Upośledzenie lub chorobę stwierdza w zaświadczeniu lekarz ubezpieczenia zdrowotnego, posiadający specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Wniosek złożony po terminie nie będzie rozpatrzony.

Ważne: Matka dziecka musiała pozostawać pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do porodu.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

III. Edukacja

17. Jaką szkołę wybrać

Mój syn ma 7 lat, dopiero zaczął mówić. Z tego względu jest odrobinę do tyłu, nie potrafi czytać, liczy do 10 z pomocą drugiej osoby, czasem myli kolory i ma stwierdzone ADHD. Jest również podejrzenie epilepsji, na razie trwają badania. Czy mogę go posłać do normalnej szkoły? Czy raczej powinienam poszukać innej?

W tego typu przypadkach można posłać dziecko do szkoły ogólnodostępnej, ale należy się zastanowić, czy jest to wskazane. Szkoły ogólnodostępne mają ograniczone możliwości, jeśli chodzi o edukację dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Organizacja edukacji dla dzieci niepełnosprawnych spoczywa na samorządach, na których ciąży przygotowanie edukacji na potrzeby dzieci. Istnieją różne rodzaje placówek oświatowych. Pierwszym krokiem powinno być zgromadzenie dokumentacji medycznej dziecka. Kolejnym udanie się do poradni psychologiczno-pedagogicznej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania, gdzie funkcjonują zespoły orzekające. W poradni należy złożyć odpowiedni wniosek skierowany do zespołu orzekającego.

Wniosek winien zawierać:

1. imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce jego urodzenia oraz miejsce zamieszkania, a w przypadku ucznia – również nazwę i adres szkoły oraz oznaczenie klasy, do której uczeń uczęszcza, a także nazwę zawodu – w przypadku ucznia szkoły prowadzącej kształcenie w zawodzie;
2. imiona i nazwiska rodziców (prawnych opiekunów) oraz miejsce ich zamieszkania;

3. określenie celu i przyczyny, dla której niezbędne jest uzyskanie orzeczenia albo opinii;
4. podpis wnioskodawcy.

Do wniosku dołączyć należy dokumenty poświadczające stan dziecka, w szczególności wydane przez specjalistów opinie, zaświadczenia oraz wyniki obserwacji i badań psychologicznych, pedagogicznych i lekarskich. Jeżeli do wydania orzeczenia albo opinii jest niezbędna informacja o stanie zdrowia dziecka, należy dołączyć do wniosku wydane przez lekarza zaświadczenie o ogólnym stanie zdrowia dziecka. Lepiej mieć te dokumenty zgromadzone w komplecie, bo przewodniczący zespołu ma prawo wezwać do przedstawienia brakującej dokumentacji w określonym terminie (nie krótszym jednak niż 14 dni).

W przypadku nieposiadania dokumentacji, albo gdy dołączona dokumentacja jest niewystarczająca do wydania orzeczenia albo opinii, badania niezbędne do wydania orzeczenia albo opinii przeprowadzają specjaliści poradni wskazani przez przewodniczącego zespołu, odpowiednio do posiadanej specjalności.

Wniosek o wydanie orzeczenia albo opinii wraz z dokumentacją przewodniczący zespołu kieruje do członków zespołu oraz ustala termin posiedzenia zespołu. Przewodniczący zespołu zawiadamia opiekunów lub rodziców o terminie posiedzenia zespołu. Mogą oni wziąć w nim udział i przedstawić swoje stanowisko. Po uzyskaniu orzeczenia na rodzicach lub opiekunach spoczywa obowiązek złożenia podania do odpowiedniej placówki oświatowej dostosowanej do potrzeb dziecka.

Warto wiedzieć, że procedura uzyskania orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego jest podobna – w razie wątpliwości można zwrócić się do najbliższej poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

18. Kształcenie w szkole ogólnodostępnej

Jestem matką dziecka z niepełnosprawnością sprzężoną – lekki stopień upośledzenia umysłowego oraz niedosłuch centralny. Córka od I klasy chodzi do szkoły ogólnej (pierwszą klasę powtarzała). Przed nami IV klasa. Na co możemy liczyć na tym etapie nauki?

Uczniowi objętemu kształceniem specjalnym dostosowuje się odpowiednio program wychowania przedszkolnego i program nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Dostosowanie następuje na podstawie opracowanego dla ucznia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego uwzględniającego zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

W orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego określa się zalecane:

- warunki realizacji potrzeb edukacyjnych, formy stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron dziecka oraz inne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia specjalnego.

W orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego wskazuje się najkorzystniejsze dla danego dziecka formy kształcenia specjalnego spośród wszystkich form kształcenia.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów szkół podstawowych z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim wydaje się na okres każdego etapu edukacyjnego w tej szkole.

Na podstawie ww. orzeczenia ustalany jest indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, który określa:

- zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z dzieckiem lub uczniem;
- zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, prowadzących zajęcia z dzieckiem lub uczniem, w tym w przypadku:
  - dziecka lub ucznia niepełnosprawnego – działania o charakterze rewalidacyjnym,
  - ucznia niedostosowanego społecznie – działania o charakterze resocjalizacyjnym,
  - ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym – działania o charakterze socjoterapeutycznym;

- formy i okres udzielania dziecku lub uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane;
- działania wspierające rodziców dziecka lub ucznia oraz, w zależności od potrzeb, zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi;
- zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka lub ucznia, a w przypadku ucznia gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej – także działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego i sposób realizacji tych działań;
- zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami dziecka lub ucznia w realizacji przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę lub ośrodek edukacji dziecka.

Program opracowuje się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dłuższy jednak niż etap edukacyjny. Program opracowuje się w terminie:

- do dnia 30 września roku szkolnego, w którym dziecko lub uczeń rozpoczyna od początku roku szkolnego realizowanie wychowania przedszkolnego albo kształcenie odpowiednio w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole lub ośrodku, albo
- 30 dni od dnia złożenia w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole lub ośrodku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, albo
- 30 dni przed upływem okresu, na jaki został opracowany poprzedni program – w przypadku, gdy dziecko lub uczeń kontynuuje wychowanie przedszkolne albo kształcenie odpowiednio w danym

przedszkolu, danej innej formie wychowania przedszkolnego, danej szkole lub danym ośrodkiem.

Pracę zespołu koordynuje odpowiednio wychowawca oddziału lub wychowawca grupy wychowawczej, do której uczęszcza dziecko lub uczeń, albo nauczyciel lub specjalista, prowadzący zajęcia z dzieckiem lub uczniem, wyznaczony przez dyrektora przedszkola, szkoły lub ośrodka.

Co najmniej dwa razy w roku szkolnym zespół dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia, uwzględniając ocenę efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dziecku lub uczniowi oraz, w miarę potrzeb, dokonuje modyfikacji programu. Oceny poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia i modyfikacji programu dokonuje się, w zależności od potrzeb, we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną.

Rodzice dziecka lub ucznia albo pełnoletni uczeń mają prawo uczestniczyć w spotkaniach zespołu, a także w opracowaniu i modyfikacji programu oraz dokonywaniu oceny. Dyrektor przedszkola, szkoły lub ośrodka (także osoba kierująca inną formą wychowania przedszkolnego) zawiadamia rodziców dziecka lub ucznia albo pełnoletniego ucznia o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w nim. Rodzice dziecka lub ucznia albo pełnoletni uczeń otrzymują, na ich wniosek, kopię programu.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

19. Zajęcia rewalidacyjne

Na czym polegają zajęcia rewalidacyjne i kto decyduje o skierowaniu dziecka na nie?

W ramach zajęć rewalidacyjnych w programie uwzględnia się w szczególności:

- naukę orientacji przestrzennej i poruszania się oraz naukę systemu Braille'a lub innych alternatywnych metod komunikacji – w przypadku dziecka lub ucznia niewidomego;
- naukę języka migowego lub innych alternatywnych metod komunikacji – w przypadku dziecka lub ucznia niesłyszącego lub z afazją;
- zajęcia rozwijające umiejętności społeczne, w tym umiejętności komunikacyjne – w przypadku dziecka lub ucznia z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera.

Program opracowuje zespół, który tworzą odpowiednio nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści, prowadzący zajęcia z dzieckiem lub uczniem.

Zespół opracowuje program po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia oraz uwzględniając zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, we współpracy, w zależności od potrzeb, z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

20. Odwołanie od decyzji dyrekcji szkoły

Córka ma lekki stopień upośledzenia umysłowego, uczęszcza do podstawowej szkoły powszechnej i od nowego roku chciała iść do klasy sportowej. Jednak dyrektorka szkoły nie zgodziła się, mimo dobrych wyników córki w sporcie. Czy jest to zgodne z prawem? Gdzie mogę się odwołać?

Jeśli rodzice nie zgadzają się z decyzją dyrekcji szkoły w kwestii przyjętego programu (np. odmowy umieszczenia dziecka w klasie sportowej mimo dobrych wyników w tej dziedzinie), mogą odwołać się do kuratorium oświaty. Organizacja edukacji dla dzieci z niepełnosprawnością spoczywa na samorządach – w przypadku, gdy obecna szkoła nie będzie spełniać oczekiwań dziecka, można zastanowić się nad jej zmianą na placówkę przystosowaną do jego potrzeb. Dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi mają bowiem możliwość nauki w szkołach ogólnodostępnych, szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi, szkołach integracyjnych, szkołach ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi, szkołach specjalnych, w tym szkołach specjalnych przysposabiających do pracy oraz w ośrodkach umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

21. Wydłużenie etapu edukacji

W związku z wolnym tempem przyswajania wiedzy zastanawiamy się nad wydłużeniem okresu edukacji dla naszej córki z orzeczeniem ZA. Dziecko kończy obecnie II klasę podstawówki w szkole integracyjnej. Czy wydłużenie może być zainicjowane przez rodziców? Jeśli rada pedagogiczna nie zainicjuje wniosku o wydłużenie etapu edukacji, mimo prośby rodziców, czy mamy jakieś możliwości rozpoczęcia tego procesu?

Jak najbardziej rodzice lub opiekunowie prawni dziecka są uprawnieni do złożenia takiego wniosku. Uczniom niepełnosprawnym można przedłużyć okres nauki na każdym etapie edukacyjnym o jeden rok, zwiększając proporcjonalnie wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

Do wniosku o wydłużenie etapu edukacyjnego, kierowanego do zespołu, może być dołączona opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej lub inna dokumentacja dotycząca zdrowia dziecka. Zespół, na podstawie szczegółowej analizy osiągnięć edukacyjnych ucznia, opracowuje opinię o postępach ucznia, w której określa argumenty uzasadniające wydłużenie etapu edukacyjnego.

Następnie przewodniczący zespołu przedstawia radzie pedagogicznej uzasadnienie wniosku o przedłużenie etapu edukacyjnego na posiedzeniu klasyfikacyjnym za I półrocze roku szkolnego. Wyniki pracy zespołu są przedstawiane dyrekcji przez przewodniczącego w terminie 3 dni przed planowanym posiedzeniem klasyfikacyjnym za I półrocze. Rada pedagogiczna podejmuje decyzję o wydłużeniu etapu edukacyjnego w drodze uchwały.

Uchwała o wydłużeniu etapu edukacyjnego musi być podjęta w przypadku szkoły podstawowej nie później niż do końca lutego danego roku szkolnego (podobnie w klasie III). Jest to termin, którego nie można przekroczyć, co oznacza, że może być podjęta też wcześniej. Wychowawca klasy wpisuje w arkuszu ocen na pierwszej stronie adnotację dotyczącą wydłużenia etapu kształcenia, wpisując numer i datę uchwały Rady Pedagogicznej.

Uczeń, któremu wydłużono etap kształcenia o jeden rok szkolny, nie podlega klasyfikacji rocznej i nie otrzymuje promocyjnego lub końcowego świadectwa szkolnego. Na prośbę rodziców lub opiekunów placówka może wydać zaświadczenie dotyczące przebiegu nauczania.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

22. Zakres obowiązków nauczyciela wspomagającego

Czy dziecko z autyzmem w klasie integracyjnej ma prawo mieć nauczyciela wspomagającego na wszystkich zajęciach szkolnych?

W przedszkolach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi, przedszkolach integracyjnych, szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi i szkołach integracyjnych zatrudnia się dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego, z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. W placówkach, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, lub niepełnosprawności sprzężone, zatrudnia się dodatkowo (w zależności od potrzeb):

- nauczycieli mających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej,
- specjalistów współorganizujących kształcenie uczniów niepełnosprawnych,
- asystenta nauczyciela w klasach I-III szkoły podstawowej,
- asystenta wychowawcy świetlicy lub pomoc nauczyciela.

Osoba wspomagająca dziecko niepełnosprawne uczestniczy w zajęciach dydaktycznych, prowadzonych przez nauczycieli, w miarę potrzeb. Określa je szkoła, tworząc indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny dla dziecka. Program opracowują nauczyciele i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem. Rodzice ucznia albo pełnoletni uczeń mają prawo uczestniczyć w spotkaniach zespołu, a także w opracowaniu i modyfikacji programu oraz dokonywaniu wielospecjalistycznych ocen.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

23. Uczestnictwo rodzica w zajęciach przedszkolnych

Jestem mamą 3-latka z orzeczoną autyzmem, który chodzi do przedszkola integracyjnego. Syn od okresu niemowlęcego bardzo często przebywał w szpitalach, gdzie prowadzone procedury medyczne odcisnęły na nim duże piętno (wielokrotne kroplówki, sonda do karmienia, karmienie „na siłę” itd.). Dotychczasowi terapeuci również nie wykazali się zrozumieniem tematu i delikatnością (stosowali tzw. holding), co tylko pogorszyło nastawienie synka w stosunku do obcych – panicznie się ich boi. Czy istnieje podstawa prawna, która pozwala opiekunowi dziecka na uczestniczenie (lub przebywanie z nim) w zajęciach przedszkolnych?

Nie ma przepisów zabraniających czy zezwalających rodzicom na udział w zajęciach. Takich zapisów należałoby szukać w statucie szkoły. Należy porozmawiać z nauczycielami i dyrekcją szkoły, ewentualnie z kuratorium oświaty. Można też zastanowić się nad zmianą orzeczenia wydanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną lub nad nauczaniem dziecka w domu w ramach nauczania indywidualnego.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

24. Nauczanie indywidualne

Kto decyduje o objęciu dziecka nauczaniem indywidualnym? Od jakiego wieku dziecka taka forma edukacji może być prowadzona?

Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością, niedostosowane społecznie i zagrożone niedostosowaniem społecznym, wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, są objęte kształceniem specjalnym. W przypadku, gdy stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do odpowiednio przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego lub szkoły, istnieje możliwość objęcia dziecka indywidualnym obowiązkiem rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci oraz indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży.

O kształceniu specjalnym decydują zespoły działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, które wydają:

- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy,
- orzeczenia o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej,
- orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,

- orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim,
- opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.

W orzeczeniu o potrzebie indywidualnego przygotowania przedszkolnego określa się:

- zalecane warunki realizacji potrzeb edukacyjnych, a także możliwości uczestniczenia dziecka w życiu przedszkola, formy stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron dziecka i inne formy pomocy psychologiczno-pedagogiczne,;
- w przypadku dziecka, którego stan zdrowia znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola, zakres, w jakim dziecko może brać udział w zajęciach, w których realizowana jest podstawa programowa wychowania przedszkolnego, organizowanych z grupą wychowawczą lub indywidualnie w odrębnym pomieszczeniu w przedszkolu lub szkole.

W orzeczeniu o potrzebie indywidualnego nauczania określa się:

- zalecane warunki realizacji potrzeb edukacyjnych, a także możliwości uczestniczenia ucznia w życiu szkoły, formy stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron ucznia i inne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- w przypadku ucznia, którego stan zdrowia znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły, zakres, w jakim uczeń może brać udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych, organizowanych z oddziałem w szkole lub indywidualnie w odrębnym pomieszczeniu w szkole.

Orzeczenie o potrzebie indywidualnego przygotowania przedszkolnego oraz orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania wydaje się na czas określony, wskazany w zaświadczeniu o stanie zdrowia dziecka, nie krótszy jednak niż 30 dni.

Zespół, na wniosek rodziców (prawnych opiekunów), wydaje nowe orzeczenie odpowiednio o potrzebie indywidualnego przygotowania przedszkolnego albo o potrzebie indywidualnego nauczania w razie zmiany okoliczności stanowiących podstawę wydania poprzedniego orzeczenia.

Od orzeczenia wnioskodawca może wnieść odwołanie do kuratora oświaty, za pośrednictwem zespołu, który wydał orzeczenie, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia.

Należy zwrócić uwagę, że jeśli rodzice dzieci i młodzieży, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym, złożą wniosek o edukację poza przedszkolem lub szkołą, to nie będzie wymagana opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej (takie jest stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej).

Rodzice uczniów mogą zdecydować ponadto o tzw. nauczaniu domowym i złożyć wniosek w dowolnym momencie roku szkolnego.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

25. Komputer dla ucznia z niepełnosprawnością

Syn ma 12 lat, uczy się w klasie integracyjnej – jest dzieckiem autystycznym. Czy dostaniemy dofinansowanie do zakupu komputera?

Ze środków PFRON finansowana jest m.in. pomoc w zakupie sprzętu komputerowego elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania. O pomoc w finansowaniu, w ramach dostępnych obecnie programów, mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej lub zatrudnione, lub wieku do 18 lat, jeżeli:

- posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (albo orzeczenie równoważne), a w przypadku osób do 16. roku życia – orzeczenie o niepełnosprawności,
- posiadają dysfunkcję obu kończyn górnych lub narządu wzroku,
- nie posiadają wymagalnych zobowiązań wobec PFRON lub wobec realizatora programu,
- nie otrzymali w okresie ostatnich 3 lat pomocy finansowej odpowiednio na te cele ze środków PFRON, licząc od początku roku następującego po roku, w którym udzielono pomocy,
- w ciągu 3 lat przed złożeniem wniosku nie byli stroną umowy o dofinansowanie ze środków Funduszu, rozwiązanej z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy,
- w stosunku do nich nie toczy się postępowanie w organach (tj. policja, prokuratura, sąd) w związku z nieprawidłową realizacją umowy do czasu uzyskania prawomocnego wyroku,
- w stosunku do nich nie zapadło prawomocne orzeczenie sądu w związku z nieprawidłową realizacją umowy.

Więcej informacji o pomocy finansowej dla osób z niepełnosprawnością zawiera e-broszura „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad Finanse”.

Piotr Wojtewicz, aplikant adwokacki

Porady zawarte w niniejszej e-broszurze udzielane były od kwietnia do grudnia 2017 r. i odzwierciedlają obowiązujący w tym okresie stan prawny.

Więcej odpowiedzi udzielonych przez naszych prawników i doradców znajdą Państwo na portalu www.niepelnosprawni.pl w dziale Zapytaj Doradcę oraz w e-broszurach z serii „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad”.

Konsultacja prawna: Grzegorz Jaroszczyk
Redaktorka wykonawcza: Ewa Sawicka
Projekt i skład: Katarzyna Możdżonek
Korekta: Robert Pniewski
Specjalista ds. dostępności: Jakub Dębski

Wydawca
Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji
ul. Dzielna 1
00-162 Warszawa
© Copyright by Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji
Wszelkie prawa zastrzeżone

E-broszura „Zapytaj Doradcę: 25 praktycznych porad Rodzice i opiekunowie” stanowi część projektu Zapytaj Doradcę, który jest współfinansowany ze środków PFRON.

